

Recensie cursus Kal plat, najaar 2019 door Pascal Weijers

D'r zin of onzin va Heëlesj plat

Wie ich ee bericht op facebook zoog sjtoa, han ich gee moment getwiefeld en han ich mich aagemeld vuur d'r cursus Heëlesj plat. Ich hou gaar gee idee wat ich kos verwachte, mer es richtige winkbuul woeëd 't ins tied dat ich och richtig Heëlesj plat lierde kalle en went 't ee bietje mit zoot, lierde ich óch nog wie se dat op ing órntliche maneer op papier kos zette.

Wen se dan toch Heëlesj wils liere, dan mer dierek in 't sjunste gebouw va Heële; bie d'r Schunck in t Glaaspalies. D'r ieësjte oavend lierde ich mieng mede-"lotgenoten" kenne, geleuf 't of neet, mer ze komme oet 't ganse lank. Jieëkerinne hat zieng eige driefveer um hie te zieë, zoeë hant vier ieëmes oet Amsterdam; zie wil waal 'ns weete wie vier uever heur moele. Inne tankarts deë va boete Limburg noa Klumme is gekoame, wilt de luuj geer op hun gemaak sjtelle in 't plat went ze bie 'm in de sjtool ligke. Dan hant vier d'r och noch ee paar die oeëts de sjtad hant verloate, mer noe de weëg werm hant truuk gevonge noa hun heemetsjtad. Inne inkeling sjprik Heëlesj plat, mer wilt 't och kenne sjriev. Evvel de groeëtste groep hat, net zoeë wie ich, vanoet heem gee dialect gelierd gekrieëge en sjaamt zich noe om dialect te kalle.

Ze houwe bie "Levende talen" en "Veldeke" waal in de gaate dat 't ginne gemekkelige cursus gong weëde, doarum woeëd ing lieërares vuuer de klas gesjteld die in 't dagelikse leëve Russisch gieët. Vier mage juffrouw Esther teëge 'm zage.

Vanaaf de ieësjte les bliekt al wie lestig os dialect is, de versjillende dialecte oet de versjillende sjtrieëke hant allenuj hunne eige klank en sjriefwieze. Gelukkig hant vier 't in de les d'r mieëtse tied uever os eige Heëlesj dialect, dat is al lestig genog. Vuural de grammatica is zjwoare kos, d'r zunt zoeëvöäl oeëtzongeringe op de regels, wat 't onmeugelig mak om 't in zes lesse onger de knei te kriege. Evvel mit vöäl pleëtjes kieke, oefene mit sjriev en vöäl ongerling kalle mirkse dat 't ummer get beëter geet.

Neëve d'r cursus om vilt 't waal op dat wie mieë se d'r uever noadinks, wie sjlechter se begins te sjpreëke, watse ummer zonger te dinke zags, weëd noe ieësj onger d'r loep genoame vuurdat 't oet 't mundje kunt. Umdat 't zoeë lestig is, en umdat de mieëtste van os al minnig jöärke neet mieë in de sjoeëlbanke hant gezeëte, hat Esther besjloate um get gaste oet te nuuedige um mit os te kalle. Zoeë hat L1 os mit ee bezeuk verieërd, 't Jolien van 't Cultuurcafe is os ns komme vroage wat os i hieëmsnaam bewoage hat om hie aa te beginne. 't Woar sjiek om op zoaterdag (samstig) te huure dat jieëkerinne in 't plat antwoad goof op de gesjtelde vroage.

Och d'r Ivo Rosbeek koam veurbie um get te kalle en te zinge uever Heële. Heë houwe ee sjun verhoal uever woeërum heë vöäl in 't dialect zingt, en wie heë aa zieng tekste kunt. 'T Bliekt dat heë, umdat e architekt is, d'r vuurkuuer hat um te zinge uever plaatsje, ee gans versjil mit bevuurbild d'r Sjef Dieren; deë zingt vöäl leever uever miensje. Wat mich waal opvool is dat och d'r Ivo versjillende dialecte durchee kalt, woe oet bliekt dat Heëlesj plat dus neet alling vuur mich verrekdes lestig is.

Tusje alle gaste durch ginge vier wier mit loeëzer weëde, ummer trükkommende wirkwöäd, huujtsedaagse deelwöäd, zelfsjtendige naamwöäd, allenuj koame ze genau wie fieëtig joar geleeje vuurbie.

Mer al 't zjweete hat zich geloeënd, vier hant ee richtig certificaat gekrieëge vuur boave 't bed. Wat noe nog uever bliet is 't antwoed op de vroag uever d'r zin en onzin van 't Heëlesj dialect. Allerieësj wil ich mich aasjleete bie de wöäd van d'r Ivo Rosbeek; Ozze welt weëd ummer groeëter durch internet, sjlauwe telefoons en anger dinger. Het Limburgs

dialekt zurgt d'r vuur dat vier de meugelikheed hant om kling te blieve dinke en om aafentouw truuk te kiere in os eege kling welt.

Alling doarum al wil ich jieëkerinne aabeveele um dialect te sjpreeke en om 't och aan os kinger wier te liere.

Dus: plat kalle hat zin, en hiebie dus och dizze cursus. Vuur al die luuj die, net wie vier, neet zunt opgevoed in t Heëlesj plat is dit de meugelikheed om 't toch nog te liere en d'r zoeë vuur te zurge dat och os kinger en klingkinger diees sjun taal blieve kalle.

En wilt 't dich mit kalle effe neet floepe, dink da mer aa inne bekankde Heëleneer deë oeëts sjreef en zong:

Went ze mich get te vertelle has es miensj va hat bis hat

Dan geet dat 't bedste ut sjunste 't netste op richtig Limburgs plat

Went 't dan och nog get knoebele hat, doe has tich toch muite gedoa.

Veul sjpas en plezeër mit d'r cursus Heëlesj dialect.

Pascal Weijers